

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Metus Irritans contractum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

M E T U S I R R I T A N S
Contractum.

Motus irri-
cat etiam
contractus.

Et si est in
iusus pro-
babile est
irritare,
etiam iure
naturæ,
contractus
lucratiuus.

4 Primò, quoad contractus lucra-
tios donationis, & promissio-
nis, si ex metu iniusto celebrentur, pro-
babile est, iure naturæ esse validos, vt
docent Sotus in 4. dist. 29. quest. 1. art. 3.
& alij. Sed æquè probabile est, esse in-
validos, & non parere obligationē nec
naturalem, vt docet Pontius lib. 4. c. 6. n.
4. nam innumeri ferè Doctores tenent,
eum, qui aliquid per vim & metum
extorquet, teneri in conscientia resti-
tuere: quod falsum esset, si talis dona-
tio transferret dominium, & iure natu-
rali valeret. Probat etiam Pontius ibi-
dem cap. 8. contra Saaschez lib. 4. dispu-
tat. 8. numero 4. huiusmodi contractus
gravi & iusto metu celebratos, non so-
lum iure naturæ, sed etiam positiuo irri-
tos esse: & ad illorum rescissionem requi-
ri sententiam iudicis, non quidem irri-
tantis, sed solum irritos declarantis. Ex
hac ergo opinione sequitur primò, pro-
missiones factas latroni propter metum
iniustum nullam obligationem inducere
ex iustitia. Secundo stuprantem puel-
lam per metum, teneri ad restitucio-
nem. Tertio, prorogationem cuiusvis
iurisdictionis metu extortam iure na-
turali, & positiuo nullam esse, sicut et-
iam mandatum metu extortum ad ali-
quid agendum. Quarto, priuilegia & dis-
pensationes metu extortas nullas esse,
nisi concederentur titulo compensatio-
nis ob obsequia exhibita. Quintò, re-
nuntiationem beneficij metu factam
non prodesse ei, qui beneficium accipit.
Et tandem excommunicationis abso-
lutionem, vel reuocationem censuræ
metu extortam, non suffragari excommu-
nicato. Quæ omnia docet Pontius *ubi
supra* part. 3. tr. 5. resolutione 118.

Quid de
onerosis.

5 Secundo, quoad contractus onero-
sos, in quibus datur res pro re, vt sunt
venditiones, promissiones reciproæ
&c. Rebellus par. 2. lib. 1. quest. 5. concl. 3.

numero 5. inuálidos etiam iure natura
eos existimat, si metu graui, eo que in-
iusto celebrentur. Sed Pontius c. 7. num.
2. putat esse validos, non solum iure na-
turali, sed etiam positiuo, quamuis ra-
tione metus detur actio. Excipit tamen
contractus ludi, & alienationis rerum
Ecclesiasticarum. Et assignat rationem
disparitatis eum contractibus lucrati-
uis supradictis. Igitur secundum Ponti-
um, qui iniusto metu rem alterius emit,
non tenetur in conscientia illam, eius-
que fructus, antequam venditor rescis-
sionem postulet, restituere. *parte 3. tract.
5. resolutione 119.*

6 Tertio, quoad omnes contractus,
docet Leslius lib. 2. c. 17. dub. 7. numero
46. irritos esse, non solum si ex graui, sed
etiam si ex leui metu iniuste incusso ce-
lebrentur. Tum ex *l. metum. ff. quod me-
tus causa*. Tum etiam, quia metus leuis
aliquando non minus conturbat homi-
nem, quam grauis: & sic eum sua liber-
tate per iniuriam priuat. Ex quo infert
primò rescindi posse contractus cele-
bratos cum solo metu reuerentiali, &
eum, qui commodum inde reporta-
uit, teneri ad restitutionem. Secundo,
uxorem in aliquem contractum con-
sentientem eo quod non audeat cõtra-
dicere marito, timens iurgium, & au-
sterum conuictum, posse reuocare con-
sensum, & eos, qui inde commodum
reportant, ad restitutionem teneri.
Tertio, obrenta per preces importu-
nans, volutate concedentis repugnan-
te, id est tuenda esse, sed hoc cum certis
limitationibus. Sed Pontius lib. 4. c. 10,
numero 5. (* licet dictas consequentias
admittat, quia existimat metum reue-
rentialem esse grauem, & cadere in vi-
rum constantem, sicut etiam preces im-
portunas, vt dicemus numero 9. tamen
circa conclusionē de metu leui *) con-
trariū tenet, quia metus leuis ita in
potestate illum patiens, a quo proinde
refutari potest. Quod si non vult refuta-
re, videtur omnino volutarie operari.
Et Sarmiento tenet, contractum ex leui
metu valere etiam in foro externo &
in his, quæ ex leui metu gesta sunt, nul-
lam

Et generalit-
ter de omni-
bus, quado
metus est
leuis?

lam iure civili rescissionem dari. Vtraque sententia est probabilis *partes. tractatus 5. resolutione 117.*

Metus grauis iniustus 7. Quarto, specialiter quoad contractum matrimonij, metus grauis iniuste illatus inualidat, non solum iure Ecclesiastico, & in Ecclesia, sed etiam iure naturali & extra Ecclesiam, Ita D. Thomas in 4. distin. 29. quest. v. artic. 3. quest. 1. in corp. & post illum Pontius. & alij *contra Sanchez. pars. 4. tract. 4. resol. 33 §. Notandum est.* Et eadem est ratio, si metus inferatur in constituendo Procuratore matrimonij: quia eadem libertas, quae requiritur tempore contractus matrimonij: requiritur etiam tempore, quo Procurator constituitur. Ita Pontius *cap. 14. num. 6. ibid. §. Nota etiam.* Nota tamen, quod quamuis matrimonium metu graui, & iniusto contractum sit nullum, & parentes ita cogentes, filios peccent mortaliter, non tamen contrahunt excommunicationem Tridentini *sess. 24. capite 9. latam contra iudices, & Magistratus cogentes, & c. Ita Villalobos tom. 1. tractat. 13. diff. 38. numero 4.* Item hanc excommunicationem non incurrit Reges & Imperatores; quia hi non veniunt in constitutione poenali, nisi exprimantur, vt alias exprimit idem Tridentinum *sess. 12. ca. 1. ibid. resol. 132. §. Non desinam.* Ex graui autem & iniusto metu etiam sponsalia irritantur. Non solum si iuramentum non accedat, vt docet Henriquez *lib. 11. cap. 9. num. 6.* sed probabiliter etiam si accedat; nam iuramentum metu extortum non confirmat contractum, sed relinquit illum in suo valore, vel nullitate. Igitur hoc iuramentum non obligat, nec relaxatione indiget. Probatum autem ex *cap. ex lit. de des. impub. quod Alexander de Neuo ibid. num. 5. explicat: de sponsalibus firmatis iuramento.* Quod autem iurans soluere, vsuras, teneatur illas soluere ex *cap. debitores. de iureiur. idem est, quia contractus vsurarius prohibetur principaliter ad bonum priuatum, vnde non est paritas cum sponsalibus coactis, quae ob vtilitatem publicam sunt prohibita. Ita Sanchez de matr. tom. 1. lib.*

4. disputat. 21. numero 3. Adde, probabilem esse sententiam Syluestri *verb. iuramentum 44. quest. 8.* quod iuramentum metu extortum non solum non confirmet contractus alios prohibitos, sed nec obliget, & relaxatione indigeat, quamuis contraria Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 2. c. 11. de num. 14.* sit probabilior *part. 4. tractat. 4. resol. 278. & part. 4. tractat. 4. resol. 28:*

8. Sed supersunt aliquot dubia. Pri- *Et ad con-*
mum est. An si grauis metus iniuste *in. trahendū*
feratur, non ad contrahendum determi- *cū indiui-*
natē cum tali indiuiduo, sed indeter- *duo vage.*
minatē & in genere, cum vna v. gr. ex-
filiabus Perri, matrimonium sit nullum?
Et affirmatiue respondeo cum Pontio *lib. 4. cap. 14. num. 14. & aliis contra Azor-*
rium *tom. 1. lib. 1. cap. 11. quest. 11.* Et ratio
est, quia matrimonium non solum de-
bet esse liberum quoad electionem per-
sonae, sed etiam quoad electionem sta-
tus. Nec obstat, quod alicubi accepta
sit consuetudo, & lege induci possit,
quod aliqui contrahere non possint, nisi
cum aliquibus ex certo genere, nam hi
non coguntur contrahere; sed contra-
here cum persona ex tali genere, si ve-
lint. Et praeterea talis lex & consuetudo
acceptata est voluntate & moribus v-
rentium, ac proinde non venit totaliter
ab extrinseco. *part. 4. tractat. 4. resolu-*
tione 33.

9. Secundum dubium. An matrimo- *An matri-*
nium ex iniusto quidem, sed leui metu *monij ex*
contractum, sit nullum, quando reuera *iniusto, sed*
est talis, vt deficiente metu matrimo- *leui metu*
nium non fieret? Et Doctores commu- *celebrati,*
niter respondent negatiue, quia qui *si nullum;*
ex metu leui operatur, censetur libere
& voluntarie operari, cum posset me-
tum deponere & non agere. Vide Pon-
tium *cap. 18. num. 2.* Nauarrus tamen *cap. Et an me-*
17 *numero 29. & alij apud Sanchez tom. tus reueren-*
1. *lib. 4. disputat. 17. num. 2.* tenent, in tali *tialis, &*
casu matrimonium fore nullum *part. 3. qui oritur*
tractat. 4. resol. 250. & tractat. 5. resol. ex importu-
117. §. *Notandum.* Aduerte hic, quod in *nis precibus*
hoc ordine ad irritandum contractum, *dicendus*
praesertim lucrativum, & liberalem, sit grauis.
probabile est, metum reuerentialem
esse.

esse gravem & cadere in virum constan-
tem, sicut etiam preces importunas,
dummodo non indicant tantum ad con-
trahendum, sed faciunt non libenter co-
trahere, & metus reverentialis sit indigna-
tionis gravis & diuturna, etiam sine
minis, & verberibus, preces vero instā-
tissimæ & sæpius repetitæ iuxta l. i. Cod.
de petit. bon. Ita tenet Pontius lib. 4. cap. 5.
num. 6. contra Sanchez tom. 1. lib. 4. disp.
6. num. 7. quæ sine dubio vera sunt, quā-
do cum metu reverentiali coniungitur
etiam læsio, ut ait Farinacius frag. crim.
part. 2. num. 130. aut accedunt preces im-
portunæ, ut tenet Afflictus decis. 69. part.
3. r. 5. ref. 20.

Metus in-
iuste in-
iustus non ir-
ritat ma-
trimoniū.

10. Tertium dubium. An metus iuste
illatus invalidet matrimonium? Negati-
vè respondet cum communi DD. sen-
tentia. Vnde, si inventus in stupro offerat
matrimonium, nē iustitiæ prodatur,
hoc matrimonium iustum est, quia iuste
prodi poterat. Secus autem, si matrimo-
nium offerat ob timorem mortis com-
minatæ, quia metus mortis iniuste in-
curreretur. Ita Pontius cap. 19. n. 10. Item,
si iudex eum, quem ad mortem, vel aliā
gravem pœnam damnare debuerat, im-
punitate oblata, invitet eum ad ducen-
dam in uxorem filiam occisi, verb. gr.
matrimonium non est invalidum; quia
metus iuste incurritur ad compensandū
damnum, & c. Secus verò, si iudex offerat
impunitatem, ut filiam suam vxo-
rem accipiat: quia hic non tendit ali-
quo pacto in compensationem delicti.
Ita etiam Pontius ibidem part. 3. tractat. 4.
resolutione 228. & part. 9. tractat. 8. resolu-
tione 29. Sed cogens si fuit particeps
culpæ metus alteri illati, non tenetur in
pœnam iniuriæ conditione illatæ, vnde
non manet obligatus ad contrahendū.

Quid ad in-
dicem lege
infra.

Verum hic obiter. At si iudex
cogat aliquem ad contrahendum secū-
dum iuste allegata, licet à parte rei com-
pulsio sit iniusta, valet matrimonium,
& è contra si iniuste secundum allegata
compelleret; quamvis iniustum est,
non valet matrimonium. Perez, & alii,
part. 9. r. 8. ref. 26.

11. Quartum dubium. An matrimo-
nium contractum ex metu iniusto &
gravitantum vnius, dissolvi possit resi-
liente eo, qui metum non est passus? Ita
respondet Sanchez disp. 15. n. 5. Idque,
etiam si ipse metum intulisset alteri co-
iugi; nam non tenetur stare in pœnam
delicti coactionis, quia nemo tenetur
subire pœnam ante sententiam iudicis,
nec ratione iniuriæ illatæ; quia hæc ini-
uria; nisi aliud damnum securum sit,
non est tanta, ut aliter, quam per matrimo-
nium, resarciri non possit. Sed contra
Sanchez insurgit Pontius cap. 15. nu.
3. existimans, talem coniugem, si me-
tus particeps, aut conscius sit, teneri
stare matrimonio, si alter velit, etiam
ante sententiam. Et hoc ratione ini-
uriæ illatæ, quam naturali iure com-
pensate tenetur, & cum possit, compen-
sate debet in eodem genere, vim scilicet
inferendo sibi, & à matrimonio non re-
cedendo. p. 3. r. 4. ref. 229.

An verò si
iniuste in-
feratur v-
ni iustum,
qui metum
non est pas-
sus, resilire
possit?

12. Peres. An qui minatur malum,
quod iniuste inferre potest, absque amentum
animo inferendi, retinere sibi possit id
quod per talem metum extorqueat?
Verbi gratia. Potest quis accusare ho-
micidam iniuste, minatur illi, ut nisi sol-
vat centum aureos, accusabitur. At is,
qui minatur, est vir nobilis, & revera
non intendit accusare. Potestne sumere
centum aureos? Negativè respon-
det Molina tom. 2. tractat. 2. disputatione
514. num. 4. quia tales nummi solueren-
tur ex metu doloso, ut potè mali falla-
citer comminari. Hæc opinio est pro-
babilis. Sed contraria Lesii lib. 2. cap. 17.
dub. 9. num. 42. probabilior; quia pecu-
nia solvitur non ad deponendum ani-
mum, quem revera non habet; sed ad
cedendum iuri accusandi, quod habet,
& est pretio æstimabile, sive eo uti ve-
lit, sive non: quare dolus acce-
dens non est iniustus. p. 4.

tractat. 4. resolu-
tione 34.